

DUBIUM IV.

Quis sit habitus clericorum; quæ artes, officia actiones iis prohibeantur.

188. Quinam Clerici teneantur ad Habitum, et Tonsuram? —

189. Quæ artes prohibeantur Clericis? — 190. Quæ Officia? —

191. Quæ actiones? (*V. Not. II, pag. 346.*)

188. — « RESP. I. Clericos majoribus Ordinibus initiatos, vel etiam minoribus, si habeant Beneficium, quoad habitum obligari ad ferendam tonsuram, et vestem Clericalem, quæ non debet esse virgata, in qua diversi coloris virgæ ducantur, nec partita, seu dissecta.* (*Circa habitum et tonsuram vide dicenda de Sacr. Ord. lib. 6. n. 825.*)*

189. — « Resp. 2. Quoad artes, prohibentur macellariorum, tabernariorum, joculariorum, quorum etiam ludis, uti et hastiludiis prohibentur interesse. Item medicorum, aut chirurgorum, ubi opus est incisione, aut adustione; nisi, ut habet *Nav.* erga pauperes, aut propinquos, aut in necessitate.* (*Vide l. 7. n. 384. in fin. ad V. et n. 385.*)*

190. — « Resp. 3. Quoad Officia, prohibentur (si sint Beneficiati, vel initiati sacris) Officium Judicis in causa sanguinis; Ad vocatorum, Patronorum, Tabellionum, seu Notariorum in placitis sæcularibus. Quod addo, quia in specialibus quibusdam casibus hæc licent; v. g. advocare pro Eccles., pro personis conjunctis et miserabilibus. Ratio autem est, quia Clericus non debet se immiscere negotiis sæcularibus. *Sayr. l. 12. c. 25. n. 6.* qui tamen concedit instrumenta ab eo facta valere (*Bonac. to. 2. in præc. dub. 10. qu. 3. p. 4. Laym. l. 1. t. 5. c. 8. n. 3.*) et notat consuetudine inductum esse, ut Officio Cancellarii, consilarii, imò etiam Judicis fungi possint in causis civilibus.* (*An autem Clericus possit exercere Officium Administratores bonorum, vulgo Fattore? Vide l. 3. num. 838. vers. Valde refert.*)*

191. — « Resp. 4. Quoad actiones prohibentur arma portare, nisi in itinere, tabernas intrare, venationi clamorose vacare, quod addo, quia venatio sine strepitu, recreationis causa, permittitur* (*Vide dicta l. 3. n. 606.*)*; accipitres, vel falcones alere pro venatione; aleis, aut taxillis ludere; mercaturam, aut negotiationem lucri causa (non tamen necessitatis) exercere* (*Vide dicta l. 3. n. 831. et seq.*)*; cohabitare mulieri, nisi sit mater, soror, amita, aut certè talis, quacum nullum periculum aut scandalum imminet. *Less. l. 2. c. 5. d. 9. n. 40. Caj.* tamen v. Clericus, contra *Ang. et Nab.* docet, horum et similium transgressionem non esse mortalem, si absit temeritas, contumacia, contemptus, et scandalum. *Vide Laym. l. 5. t. 9. c. 12. num. 2. et 3.* Nec refert, quod transgressor sit excommunican-

» dus, quia hæc pœna est sententiæ ferendæ, quam non nisi contumax post monitionem incurrit. Quod tamen universim *Nav.* putat esse laxius, maximè cum Canones utantur verbo, *præcipio.* Unde ait esse mortale, si habitum, vel tonsuram non gestent. Quod restringit *Bonac. d. 8. de Sacr. q. 1. p. ult. n. 8.* si sint initiati majoribus Ordinibus, aut habeant Beneficium, et tonsuram, vel habitum longo tempore, absque justa causa, non gestent, tunc enim dicit peccare mortaliter; citatque pro se *Reg. Nav. Vasq.* Negant tamen *Sylv. et Laym. l. c.* si non sit notabilis excessus supra loci consuetudinem. Negotiari verò esse mortale, concedit idem *Laym. l. 3. tom. 4. c. 17.* et alii commun. Sed de hoc vide supra *lib. 3. cap. 3. d. 8. de Emptione* et Venditione. (*Tom. 3. pag. 54. et seqq.*)

CAPUT III.

DE STATU, ET OFFICIO PERSONARUM SÆCULARIUM QUARUMDAM,
ET PRÆSERTIM JUDICIALIUM.

DUBIUM I.

Quæ requirantur ad legitimum Judicium?

192. — RESP. Hæc tria. Primum est *Jurisdictio*, sine qua sententia nulla est.* (*Nisi adsit titulus coloratus, et error communis, ut communiter Salm. Append. de Offic. etc. in fine tom. 3. num. 14. ex l. Barbarius, ff. de Offic. Prætor.*)* et peccatur mortaliter, ut ex *S. Th. 2. 2. q. 60.* habet communis: quare peccat Judex secularis, si personas, aut causas merè ecclesiasticas ad se trahat; uti et ecclesiasticus, si merè civiles, nisi fortè per accidens, ob defectum justitiæ in foro seculari, aut nisi sint causæ miserabilium personarum. Porro, quæ causæ dicantur merè civiles, quæ Ecclesiasticæ, quæ mixtæ, nosse oportet judices et jurisperitos, potestque videri apud *Laym. l. 4. c. 2. Card. de Lugo d. 27. sect. 3.* (*V. not. III, pag. 346.*)

193. — « Secundum, *Rectus processus.* v. g. ut citetur Reus et audiatur, etc. nisi fortè expediat aliquando, cum delicta sunt atrocita, in flagranti crimine deprehensos subito plectere, vel in criminibus exceptis communem procedendi modum mutare: nam Judici Supremo (dummodo crimen sit publicum) aliando licere, sine citatione, defensione, et omni processu, Reum morti adjudicare, eò quod factum notorium et publicum sit loco accusatorum, et testium, neque reo jus defendendi se in judicio relinquat, docent *Nav. c. 25. n. 10. Less. Fill. Bonac. d. 10. in præcept. q. 2. p. 2. n. 5.* Vide etiam *Card. Lugo d. 37. s. 5. Trull. l. 8. c. 1. d. 13.* Ubi tamen notandum, quod, etsi talia crimina excipiantur à communi dispositione legis positivæ, et juris communis, non tamen legis, seu naturæ; ideoque graviter peccare Judicem, qui in tali processu, v. gr. contra sagas,